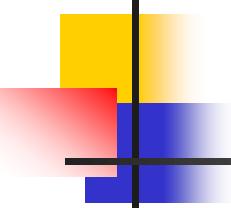

Pregled povijesti školstva u Dubravi

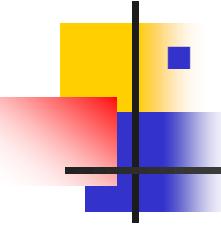

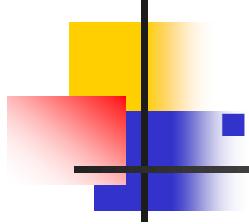

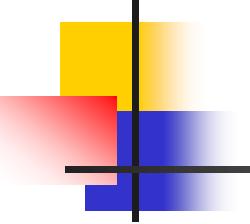
Počeci školstva

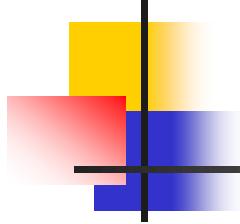
- davne 1787. godine kad je nastojanjem župnika Ivana Kosa prvi put otvorena škola u Dubravi
- prvi učitelj bio je župni orguljaš Josip Dermenčić, a prvobitna je školska zgrada bila drvena, sagrađena od „hrastovih piljenica“.
- radilo se o trogodišnjoj školi s jednim učiteljem i mjesnim župnikom kao ravnateljem. Pohađala su je djeca iz Dubrave, Zgališća, Bađinca, Svinjaca, Podlužana, Kostanja, Zetkana, Graberca, Novaka, Ladine, Markovca, Paruževca, Radulca i Brezja

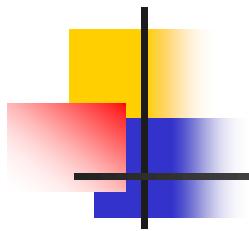
-
- Stjepan Šargert radio je u Dubravi 18 godina (od 1875. do 1892.) i u svom je prvom zapisu 1880. dao kraći i nepotpun pregled razvoja školstva u Dubravi u stotinjak godina za koje nemamo spomeničkih tragova

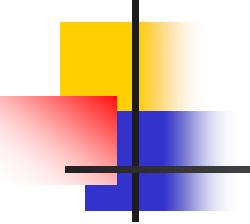
-
- „Školski troškovi za onda bili su neznatni jer se plaća učitelja sastojala od prirodnina, kao žita, vina, sijena, drva itd. što su sve župljeni pod imenom školničko lukno podmirivali“, bilježi Sargent.
  - Zbog slabog odaziva škola je bila zatvorena već 1795. i ponovno otvorena 1803. zahvaljujući naredbi da se roditelji prisile slati djecu u školu. I dalje su postojala razdoblja slabog pohađanja nastave pa je tridesetih godina 19. stoljeća u školi bilo samo dvadesetak učenika. Prilike su se popravile kad je 1859. na mjestu stare škole podignuta nova školska zgrada (otprilike ispred današnje), no i nakon što je škola postala obavezna od 1879./90., učitelji su se s nezadovoljstvom osvrtni na nespremnost općinskih vlasti da kazne one koji djecu ne šalju u školu.

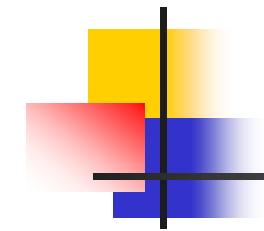
-
- U toj je školskoj zgradi radio i Šargert koji svoj radni i životni prostor opisuje ovako:
  - „*Za učionu nalazi se u prvom katu ogromna soba, a razi zemlje za stan i uporabu učiteljevu smještene su 3 sobice, kuhinja sa izbom i pod stubami prvog kata malen podrumčić (komorica).*“
  - Uz ovaj stan imao je učitelj na raspolaganju gospodarske zgrade s vrtom i voćnjakom, plaću III. razreda i pravo na „43 voza potrebitih ogrievnih drva“ dok je za orguljanje u crkvi, što mu je bila obveza, uživao „jednu livadu u selu Kostain“ „u veoma lošem stanju i položaju.“

-
- Sve do 1884. on je jedina „učiteljska sila“, a onda se učionica na katu pregrađuje u dvije pa u jednoj boravi prvi razred, a u drugoj tri preostala. Škola je četverogodišnja s opetovnicom (2. godište 4. razreda ili peti razred) - prvi razred poučava učiteljica Josipa Maričić, a Šargert sam predaje u mješovitom odjelu. Te je godine školu pohađalo 159 učenika (119 dječaka i 52 djevojčice), a protiv 137 roditelja podnesene su prijave mjesnom općinskom poglavarstvu pa su „na stroge opomene, a oporniji i na kazan višednevног zatvora ipak počeli nješto marljivije šiljati dietcu u školu.“

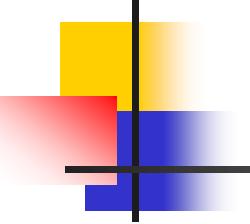
-
- Od udžbenika koristile su se početnica za prvi razred, čitanka i katekizam za drugi, treći i četvrti razred te biblijska povijest za treći i četvrti razred. „Svi ostali predmeti predavaju se na temelju pojedinih štiva koja su po čitanki na pojedine strukovne odsjeke porazdijeljena.“ Spominju se i tjelovježba koja se provodi prema mogućnostima, žensko ručno djelo, ratarstvo i svilarstvo, voćarstvo i pčelarstvo (koji se predaju i teoretski i praktično jer škola ima „cjepilnjak“ sa stablima jabuka, krušaka i šljiva) dok se „glazba i ina jezici ne predaju na zavodu“.

-
- Šargert će 18. studenog 1888. sa zadovoljstvom zabilježiti da je toga dana „svetčanim činom posvećena“ novosagrađena tzv. donja škola s jednom učionicom i učiteljskim standom (na tom mjestu danas je ambulanta). Za vrijeme njegove službe promijenile su se još dvije učiteljice – Franjka Kolar i Ljubica Podolšak (kasnije udana Mudrinić), a onda 22. listopada 1892. „usnu Stievo Šargert“ kako je to zabilježio njegov nasljednik umirovljeni učitelj Franjo Galović koji je radio samo do kraja te školske godine, a školu je potom preuzeo učitelj iz Ravna Mijo Fundak koji je tu ostao do 1900.

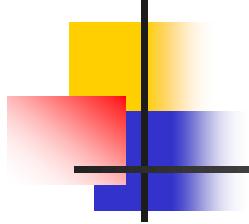
-
- Uskoro je započela gradnja još jedne trorazredne školske zgrade (tzv. gornje škole „na učiteljevom vrtu i voćaru“ - kraj sadašnje sportske dvorane) koja je otvorena 1897. godine. Stara jednokatnica služila je od 1898. kao učiteljski stan. Na mjesto trećeg učitelja imenovana je mlada učiteljica Amalija Tkalčević, Ljubicu Mudrinić zamijenila je Vlasta Ivanuš, a vjersku obuku držali su ili kapelan ili mjesni župnik.
  - Takvo je stanje zatekao spomenuti Franjo Ledinščić kad je 1900. preuzeo ravnateljstvo. Došao je na vlastito traženje zato što mu je otac pričao o mjestu u kojem je u mladosti boravio kao kovački naučnik.

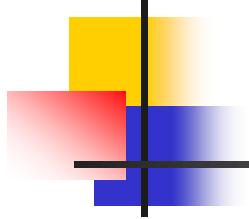

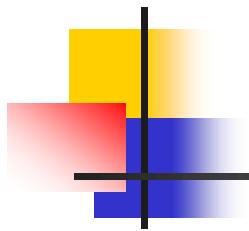
Franjo Ledinščič, ravnatelj od 1900. do 1934.

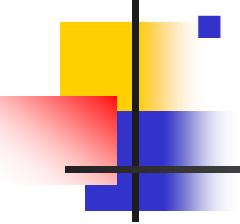
-
- Te je godine nastavu pohađalo ukupno 288 učenika. Učitelji su bili preopterećeni – npr. Amalija Tkalčević obučavala je 98 djece, a Vlasta Ivanuš 91 dijete.
  - Mladi je učitelj u Spomenici ostavio zanimljiv opis učiteljskog stana:

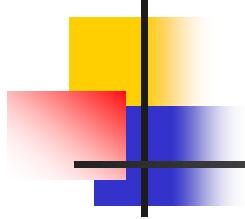
„Stan učiteljski bijaše takav, da je bio svemu više sličan negoli stanu. Da se nije učitelju smilovao upravitelj općine g. Đuro Sepak i dao neku malu pećicu u jednu sobu učitelju, morao bi se ovaj kraj velike zime ovogodišnje smrznuti. Vrata su izgledala crna kao da su sušena na dimu. Brava nijedna ne držaše ništa, jednu je pače učitelj vezao vrpcem (unicum krasote!). Jedna peć izgledala je kao rimska lomača i ta se pušila tako grozno, da su susjedi mislili kad se prozor od sobe otvorio, da se soba upalila. Druga peć izgledala je kao ostanak podrtina iza turskih ratova. Ispucana bijaše na sve strane tako da svi mački ne bi jednoga miša u njoj ulovili.“

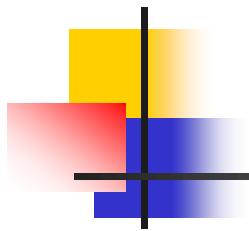
-
- Omiljena 28-godišnja učiteljica Amalija Tkalčević sahranjena je blizu ulaza u kapelicu Sv. Martina. Nadgrobni spomenik ukrašen je bijelim ružama, na njemu su uklesano: „Ovdje počiva u božjem miru Ljubica Tkalčević, učiteljica, rođ. 1. listopada 1877., umrla 29. svibnja 1905. Zemljica joj laka bila!“

-
- U šk. godini 1912/13. Ledinščič bilježi kako je, zauzimanjem općinskog načelnika Steve Hrastovca, gornja škola proširena za još jednu učionicu sa zbornicom, a izvedeni su i svi potrebni popravci na zgradama i stanovima. Učionica je svečano otvorena 1914. godine te je zaposlen i peti učitelj, odnosno učiteljica Dragica Bezrok (kasnije udana Ripsam).

-
- Neposredno prije Prvog svjetskog rata u školu je upisano 600 učenika, a zbog velikog broja djece nastava se odvijala u dvije smjene.
  - Te su godine konačno, zbog kroničnog nedostatka učitelja koji se počeo osjećati u državi i koji je „stvorila jedino miserna plaća“, povećana učiteljska primanja za što su se učiteljske organizacije već godinama neuspješno borile, a čak su u svibnju 1911. na svojoj skupštini u Zagrebu donijele zaključak o „pasivnoj rezistenciji“ u sljedećoj školskoj godini: „Ovaj očajni zaključak bijaše još premalen za očajni položaj u kom se učiteljstvo ove kraljevine nalažaše“.

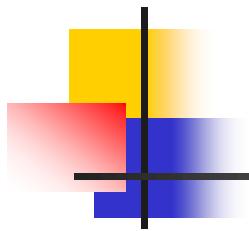
-
- Nakon rata došla je gripa: „Zavladala je upravo harajućim načinom griza i neka plućna bolest nazvana 'španjolka'. Sva slabija djeca podlegla su joj i zato je bilo više slučajeva smrti među školskom djecom.“
  - U poslijeratnim godinama promijenilo se dosta učitelja koji nisu duže ostajali na školi. Učiteljica Dragica Fundak, koja je u Dubravi provela 13 godina i osobito se istakla u radu s pjevačkim zborom 1925. odlazi u Zagreb.

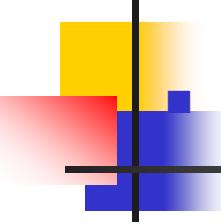
-
- Zanimljivo je kako 1931. godine školski odbor traži „namještenje muškog učiteljskog lica i da na školi se raspored lica stvori takav da bude jednaki broj muških i ženskih lica, budući se plodonosni vanškolski i širi nacionalni rad ne može razvijati bez vještih muških lica. Naročito je zamoljeno za namještanje muzikalno lice i vješto sokolstvu.“

Gimnastičari Sokolskog društva

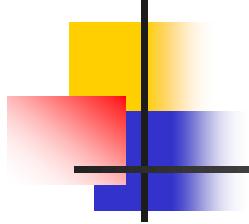

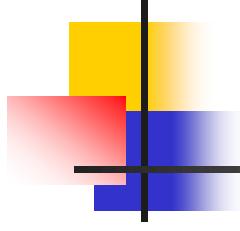
-
- Broj učenika u razredima vrlo je velik pa je nadzornik 1932. ustanovio „da su sva odjeljenja veća od propisanog broja, a da ima odjeljenja i preko 70 đaka.“ Nastava se odvija u dvije paralelke gotovo za svaki razred (ukupno ima sedam razrednih odjela), odvojeno za dječake i djevojčice. 1932./33. u prvom razredu je 70 dječaka i 60 djevojčica; u drugom 55 dječaka i 60 djevojčica, u trećem 53 dječaka i 56 djevojčica, a u četvrtom ukupno 99 učenika (79 podučava Franjo Ledinščić, a dvadeset djevojčica je u učionici 3. razreda).

Nakon 30 godina rada 1934. godine umirovljena je Antonija Mužar, a Franjo Ledinščić premješten je protiv svoje volje poslije trideset pet godina uspješne službe u mjesto Sumeće u blizini Slavonskog Broda. Svoj premještaj on je tumačio „intrigama, rovarenjem i osvetom“ te „lažnim denuncijacijama“ i svoj zadnji upis ostavio u prosincu 1934, a njegov nasljednik Vilko Kolar (inače brat književnika Slavka Kolara, osobito se istaknuo u radu s pjevačkim zborom) odao mu je priznanje za dugogodišnji predani rad za koji je često bio nagrađivan i naglasio kako mu je premještanjem počinjena velika nepravda:

„Njegova figura, ličnost, kao pedagoga, obrazovanog učitelja i kao čovjeka uopće, ostat će u najboljoj uspomeni – vječna.“

-
- Ravnatelj škole postaje 1937. Eugen Sabol koji je u Dubravi 10 godina radio kao učitelj, a Vilko i Katica Kolar premješteni su u Čazmu dok su u školu iste godine došli iz Gotalova Josip i Regina Kovač (ostali do 1941., potom premješteni u Kaptol kod Požege).
  - Povodom Svete potvrde 2. lipnja 1935. školu je posjetio i potpisao se u Spomenicu zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac:

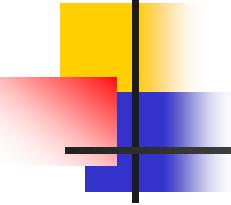

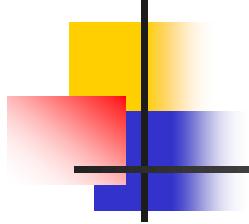
Nadbiskup Stepinac 1935. u Dubravi

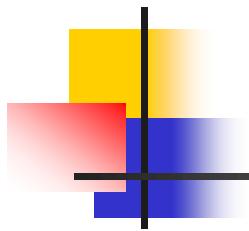

- Zadnji prijeratni upis unesen je školske godine 1938./39., a sljedeći je unio 1945. ravnatelj Milan Bakšić uz napomenu da su listove koji nedostaju istrgli neprijateljski vojnici 1944. godine. U školi je u tom razdoblju radilo dosta bračnih parova.

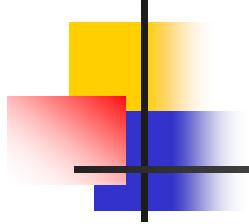
-
- Od važnijih zbivanja iz tog vremena u Spomenici su izdvojeni uhićenje „grupe domaćih sinova u Dubravi“ 1942. na čelu s Franjom Šmerdom, apotekarskim laborantom, pojava partizana u Paruževcu, patizanski obračun s dubravskom oružničkom postajom 1943. i uspostava „narodne vlasti“ u srpnju iste godine.
  - nakon dvaju bombardiranja Dubrave u kojem su oštećene ili porušene školske zgrade, osim u Dubravi (gdje su bile učiteljice Ripsam, Chytíl i Bakšić), odvijala i u Radulcu (Antun i Stefa Kovačić), Ladinji (Katarina Lasić), Novakima, Grabercu i kraće vrijeme u Podlužanu (učitelj neki Slovenac Hajdinger).

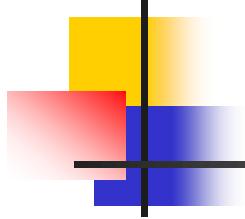
-
- U prvom bombardiranju 26. veljače 1944. uništen je školski stan (bivša stara školska zgrada) i porušena polovica gornje škole dok su na donju pale tri bombe koje nisu eksplodirale. Jedna je bomba eksplodirala u dvorištu i oštetila zidove, ali nitko od djece i učitelja nije, na sreću, stradao makar su bili u zgradu kad su naišli njemački avioni „štuke“ jer su na vrijeme poiskakali kroz prozore.

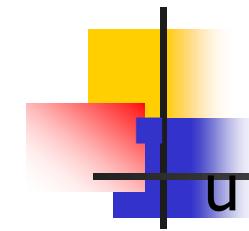

Posljedice bombardiranja 1944.

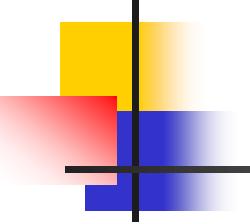
-
- U drugom bombardiranju 5. lipnja 1944. srušen je velik broj građevina, a njihov popravak počeo je u srpnju 1945. pa su uskoro u dvije školske zgrade osposobljene tri učionice. U gornjoj školi ostale su samo dvije učionice (uz hodnik i malu zbornicu), a donja je imala jednu učionicu, hodnik, nužnike i stan za upravitelja te gospodarske zgrade u dvorištu.

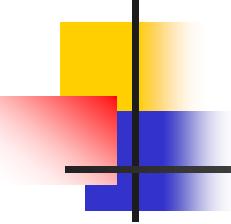
-
- Ravnatelj Bakšić potradio se popisati sve učitelje koji su od osnutka škole radili na njoj uz ogradu da ih je možda bilo i više jer je razdoblje od 1787. do 1975. nepotpuno obrađeno.

Novom upravnom podjelom države škola je ušla u sastav kotara Vrbovec. U Markovcu je 1946. osnovana dvorazredna škola koju su pohađala djeca iz Markovca, Ladine, Koritne i Paruževca, tako da su u Dubravi u to vrijeme ostala četiri učitelja s 275 djece. U Markovcu je radila Katarina Lasić.

- U školi su se održavali analfabetski tečajevi (tijekom 1946., 1967. i 1948. godine) i kino- predstave, a i tzv. zimska nastava (tijekom zimskih mjeseci) u 5. i 6. razredu za učenike starije od 14 godina koji su završili četverogodišnju školu.

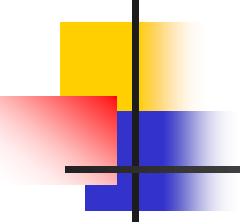
-
- Učitelji su se smatrali društveno-političkim djelatnicima pa su se osim rada s djecom morali baviti i prosvjećivanjem odraslih tako da su njihova izvanškolska zaduženja bila brojna.
  - Držali su predavanja i vodili razne tečajeve (pletarski, zdravstveni, krojačko-domaćinski...), klubove i društva (radio-amateri, foto-klub, folkorno i tamburaško društvo, pjevački zbor, dramske, lutkarske družine...). Bakšić je uvježbavao školski pjevački i tamburaški zbor (škola je 1949. nabavila 18 tambura) i mjesnu limenu glazbu.

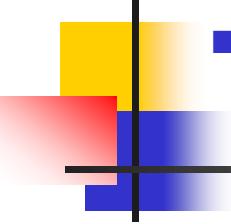
-
- Inženjer iz Okružnog gradskog poduzeća 7. travnja 1947. izvijestio je ravnatelja kako će „skorih dana otpočeti gradnja nove škole u Dubravi na prostoru srušenog učiteljskog stana i sadanje škole“. Planirala se graditi jednokatna zgrada dužine 60 metara sa sedam učionica i predavaonicom za fiziku i kemiju. Kasnije je plan malo promijenjen pa je dogovoren da se zgrada gradi „na ključ“. Na 160. godišnjicu osnutka škole u Dubravi, 1947. godine, iskopani su temelji i 1. rujna postavljena je prva opeka, a prva trećina školske zgrade stavljena je pod krov 1948. godine i krenula je obuka u donje dvije učionice.

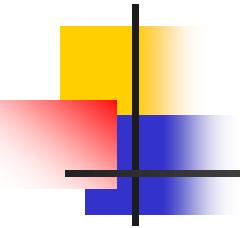
- Ostvarenje te težnje Bakšić nije dočekao u Dubravi jer je 1955. sa suprugom na vlastitu molbu preselio u Zagreb. Naslijedio ga je Vladimir Crnković koji je na mjestu ravnatelja (uz dvije godine prekida od 1962. do 1964. dok je radio u Skupštini općine Vrbovec, ravnatelj je tada bio Pero Mihajlović) ostao do šk. g. 1985./86.

Vladimir Crnković

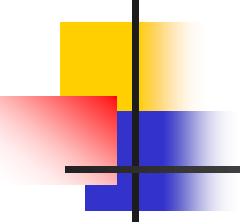

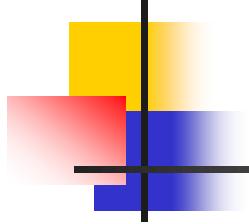
-
- U prvoj poslijeratnoj školskoj godini 1946./47. škola je još bila četverogodišnja, a 1947./48. upisano je šest razreda, ali se nastava s petim (55 uč.) i šestim (17 uč.) razredom odvijala od 1. studenog do 31. ožujka (zimska nastava) i držao ju je ravnatelj Milan Bakšić. 1948. godine u Dubravi je odobrena (ali ne i uvedena) tzv. sedmoljetka u kojoj su peti, šesti i sedmi razred imali rang niže gimnazije, a zakonom je 1950. propisano i obavezno osmogodišnje školovanje pa su u šk. g. 1952./53. sve sedmogodišnje škole pretvorene u osmogodišnje. U Dubravi je prvi osmi razred završio školovanje 1953./54. Te je godine odobreno i radno mjesto tajnika škole.

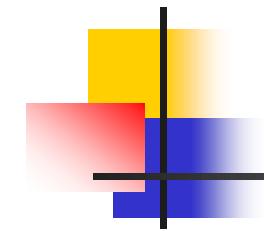
-
- 1960./61. dograđeni su „praktikum“ (učionica za nastavu kemije i biologije), radionica za tehnički odgoj, kabineti i učenička kuhinja, a u uporabi su bili već iduće godine.
  - Danas su u sastavu OŠ Dubrava osmogodišnja škola u Farkaševcu i četverogodišnje područne škole u Novoj Kapeli i Bolču. U poslijeratnom razdoblju pripadale su joj još neke škole koje su u međuvremenu ukinute. Škola u Novakima zatvorena je 1950., u Markovcu 1957., u Vukšincu 1970., u Fuki 1976., a PS Mostari postala je 1970. od osmogodišnje najprije četverogodišnja da bi 1980. zbog malog broja djece konačno prestala raditi.
  - Nove školske zgrade izgrađene su 1969. u Mostarima, 1976. u Farkaševcu i 1978. u Bolču.

-
- Daleko su ostala vremena kad su se učitelji u Dubravi brojili na prste jedne ili dvije ruke - 1957. bilo ih je 17, sljedeće godine već 24, a 1968. na školi je radilo 40 nastavnika (17 u razrednoj, 23 u predmetnoj nastavi, među njima dva profesora). Zato ih u ovakvom prikazu nije moguće sve pokazati i upoznati, ali šezdesetih godina u Spomenici čitamo prvi put imena učitelja koji će cijeli radni vijek provesti u Dubravi: Dragica Car-Pavlic, Blaž Car-Pavlic (bio i upravitelj škole u Mostarima), Danica Cicnjak, Ana Vuletin (Coralić), Branko Kovačević, Vojo Đukić, Ferid Coralić, Vojna Ferberuš, Jelka Mikulčić (Skeja), Nevenka Đukić... Svoju su sudbinu uz ovo mjesto vezali mnogi učitelji koji su se ovdje nastanili dok je bilo na raspolaganju namjenskih stanova.

-
- Ovu je primjedbu upisala Jelka Skeja koja je od 1955. godine radila na školi većinom kao nastavnica zemljopisa i povijesti, obavljala je i pedagoške poslove i jedno vrijeme dužnost zamjenika ravnatelja, a Spomenicu je pisala od 1966. do 1988. godine. Dopustila je sebi i poneku impresiju i procjenu društvenih prilika: sedamdesetih je uočila kako „domaćinstva stare, a mlađe generacije napuštaju selo i odlaze u grad ili u inozemstvo“, u osamdesetima pozdravila trend povećanog zapošljavanja mladih u poduzeću Gramip, Zadruzi i PIK-ovim trgovinama, a pred svoje umirovljenje 1988. spomenula veliku inflaciju i tešku ekonomsku krizu te „raskole na nacionalnoj osnovi“.

-
- Od Vladimira Crnkovića u četverogodišnjem mandatu ravnateljstvo je 1987. kao prva žena preuzela Dragica Car-Pavlic - žene su dotad tu dužnost obavljale samo privremeno do imenovanja muškog ravnatelja (Amalija Tkalczević, Dragica Ripsam). To je bila i godina velikog jubileja i proslave 200. godišnjice školstva u Dubravi. Radni uvjeti u školi poboljšani su 1990. izgradnjom kotlovnice i uvođenjem centralnog grijanja. 1986. godine nabavljeni su prvi kompjuteri marke ORAO za nastavu informatike u okviru tehničkog odgoja, a 1991. uveden je i engleski jezik.

Dragica Car-Pavlic,
ravnateljica od 1987. do 1991.

Ferid Čoralić (Feri),
ravnatelj od 1991. do 2005.,
ljubitelj prirode i neumorni putnik,
svoje je osoblje odveo na niz
nezaboravnih izleta i putovanja